

Інтеграційний підхід в становленні валеологічних компетенцій студентів – медиків

Остафійчук Я.Ф.¹, Презлята Г.В.², Мицкан Б.М.²

ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет», м.Івано-Франківськ¹

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», м.Івано-Франківськ²

Анотація:

Проведено аналіз науково-методичних джерел. Доведено доцільність використання інтегративного підходу у процесі підготовки майбутніх медичних працівників. Наведено погляди вчених на сутність поняття «інтеграція» їх позицію щодо інтегративного навчання у ВНЗ, яке розглядається як нова педагогічна технологія. Досліджено основні інтеграційні компоненти сучасної науки, а саме: міждисциплінарний синтез; методологічний синтез та соціальний синтез. Виявлено, що інтегративна технологія базується на принципах інтегративної та особистісно-зорієнтованої освіти. Розкрито основні шляхи реалізації означених принципів: проектування міждисциплінарної інтеграції; виявлення однотипних міждисциплінарних тем; орієнтування змісту навчання на особистість студента; формування цілісності валеологічних знань та практичних умінь, щодо здоров'язберігаючої поведінки. Висвітлено власну думку авторів на формування валеологічної компетенції студентів медичних коледжів в інтегративних умовах. Спрогнозовано кінцевий результат цього процесу – методологічна готовність майбутніх медичних працівників до використання валеологічної складової у професійній діяльності.

Остафійчук Я.Ф., Презлята А.В., Мицкан Б.М. Интеграционный подход в становлении валеологических компетенций студентов – медиков. Проведен анализ научно – методических источников. Доказана целесообразность использования интегративного подхода в процессе подготовки будущих медицинских работников. Приведены взгляды ученых на сущность понятия «интеграция» их позицию относительно интегративного обучения в вузах, которое рассматривается как новая педагогическая технология. Исследованы основные интеграционные компоненты современной науки, а именно: междисциплинарный синтез; методологический синтез и социальный синтез. Обнаружено, что интегративная технология базируется на принципах интегративного и личностно – ориентированного образования. Раскрыты основные пути реализации указанных принципов: проектирование междисциплинарной интеграции, выявление однотипных междисциплинарных тем; ориентирование содержания обучения на личность студента, формирование целостности валеологических знаний и практических умений, в контексте здоровьесберегающего поведения. Освещено собственное мнение авторов на формирование валеологической компетенции студентов медицинских колледжей в интегративных условиях. Спрогнозировано конечный результат этого процесса – методологическая готовность будущих медицинских работников к использованию валеологической составляющей в профессиональной деятельности.

Ostafijchuk Y.F., Preziata A.W., Mytskan B.M. Integrated approach in the development of competencies valeological students – medical doctor. The analysis of the scientific – methodical sources. We prove the feasibility of using an integrative approach in the training of future health professionals. Scientists are perspectives on the essence of the concept of integration, their position relative to integrative learning in higher education. Integrative learning is seen as a new educational technology. The basic components of the integration of modern science: Interscience synthesis, synthesis of methodological, social synthesis. It is found that an integrative technology is based on the principles of integrative and personal – oriented education. Reveals the main ways of implementing these principles: the design of interdisciplinary integration, the identification of the same type of interdisciplinary topics; orientation training content on the personality of the student, the formation integrity valeological knowledge and practical skills (in the context valeological behavior). Lit their own opinions of the authors on the formation valeological competence of students of medical colleges in the integration environment. Predicted the final result of this process – a methodological willingness of future health professionals to use valeological component in professional activities.

Ключові слова:

валеологічні, компетенції, інтеграційна, навчання, студенти, медики.

валеологические, компетенции, интеграционная, обучения, студенты, медики.

valeology, competence, integration, training, students, doctors.

Вступ.

Нові завдання освіти в Україні, у тому числі медичної, спрямовані на гуманізацію та демократизацію навчально-виховного процесу, що в свою чергу визначає ключові пріоритети навчання і виховання, які потребують підготовки ініціативної особистості, здатної до творчої праці та самовдосконалення через запровадження міждисциплінарної інтеграції та інтеграційні зв'язки освіти і науки [Національна доктрина освіти в Україні, 2002; Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки].

Аналіз науково-методичної літератури [3, 8, 11, 17, 20] засвідчує, що інтегративний підхід до навчання нині не тільки актуальний, але й перспективний. Разом з цим, за ствердженням О.В.Мариновської [18], він перемістився з перефрими науково-методичного пошуку, в його центр й активно функціонує на рівнях змісту підготовки майбутніх фахівців. Проте, у науково-методичних джерелах недостатньо висвітлене питання щодо формування валеологічних компетенцій майбутніх медичних працівників. Це зумовило вибір теми статті.

© Остафійчук Я.Ф., Презлята Г.В., Мицкан Б.М., 2013
doi: 10.6084/m9.figshare.817927

Робота виконується відповідно до Зведеного плану науково-дослідної роботи Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту в межах теми 3.1.1. «Теоретико-методичні та програмно-нормативні основи фізичного виховання учнів та студентів» (номер державної реєстрації 0107U000771) та Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2011-2015р.р. у межах теми «Методологічні та нормативно-правові засади організації освіти з фізичної культури та кадрового забезпечення у сфері фізичної культури і спорту».

Мета, завдання роботи, матеріал і методи.

Ціль – теоретично обґрунтувати доцільність інтеграційного підходу у формуванні валеологічних компетенцій студентів медичних коледжів.

Методи дослідження. Для реалізації поставленої мети проведено аналіз 34 літературних джерел.

Результати дослідження.

Для початку розглянемо більш детально погляди сучасних вчених на сутність понять інтеграція.

Так, Ф.Нікуліна [20] трактує цю дефініцію як процес розвитку, що пов'язаний з об'єднанням у ціле раніше розрізнених частин і елементів. При цьому, на

думку автора, процеси інтеграції можуть мати місце як і в рамках уже існуючої системи, що забезпечує підвищення рівня її цілісності й організованості, так і при виникненні нової системи з раніше не зв'язаних елементів. Дещо іншою є думка з приводу піднятого питання у М.Арцишевської [3], де «інтеграція» розглядається як поняття теорії системи, що визначає стан зв'язку окремих диференційованих частин у ціле, а також процес, що веде до цього стану.

У визначенні сутнісної природи поняття «інтеграції» викликають інтерес погляди на цю проблему С.Гончаренка і Ю.Мальваного [11], які розглядають це поняття як процес і результат створення нерозривно зв'язаного, єдиного, цільного. Результатом інтеграції на думку вчених є поява якісно нової, інтегративної властивості, яка не зводиться до суми властивостей об'єднаних елементів, а забезпечує більш високу ефективність функціонування всієї цілісності.

У контексті піднятої проблеми слушною, на наш погляд, є думка Т.Ковех [17], де інтеграція (об'єднання) новозасвоєного знання в цілісність має відбуватись за допомогою не просто однотипних елементів, а «однорідних» сутностей, які виражаються тими загальними законами для всієї множини елементів знань, що складають цілісність. Отже на рівні методичного поліфункціонування терміна «інтеграція», у нашому розумінні, це моделювання цілісного інтегрального новоутворення за допомогою однотипних сутностей, тобто навчальних тем як людинознавчих дисциплін, так і фізичної культури, що мають здатність об'єднуватись і спроможні забезпечити формування валеологічних компетенцій особистості.

Загальна ідея інтегрованого цілісного навчання змісту як засобу освітньо-особистісного розвитку особистості стала нині предметом спрямованого теоретичного осмислення. «Ця ідея конкретизується за такими напрямками: 1) створення особистісної форми змісту в контексті організації навчальної діяльності студентів; 2) покликання викладача не в ролі предметника, а у ролі педагога-особистості» [20,22]. Реалізація цих напрямів можлива за умови змістової (сутнісної) інтеграції, яка реалізується через різні види навчальних занять, розроблених на інтегрованій основі. Якщо розглядати інтеграцію як мету навчання, то, на наш погляд, мова йде про творення «валеологічного світогляду» – тобто цілісного уявлення студента про здоров'яутверджуючу діяльність. Ця позиція чітко простежується в прихильників інтегрованого навчання як педагогічної технології, розробників інтегрованих курсів, які мали б швидко й ефективно усунути недоліки предметної системи навчання [7,12,16,18,21].

Виходячи з вище сказаного сподіваємось, що інтегрований підхід сприятиме формуванню у свідомості студентів не уривків знань про окремі істини, а забезпечить формування валеологічних компетенцій, які характеризуються певною сукупністю знань й суспільним досвідом, практичними уміньми та навиками, що реалізуються у повсякденному житті [30,32].

Таким чином, таку інтеграцію називаємо міжпредметною і розглядаємо як основу формування валеологічної компетенції [14,21]. На основі аналізу довідникових джерел (С.Гончаренко, 1997) у сутність поняття «валеологічна компетенція» вкладаємо систему переконань, потреб, прагнень сформованих в умовах міжпредметної інтеграції і спрямованих на здоров'язберігаючу діяльність особистості, тобто ведення здорового способу життя.

Наукові дослідження С.Гончаренко (1994), С.Білевич (2000), Т.Пушкарьова (2001) Ю.Бицюра (2002) засвідчують, що у сучасній науці існують три основні напрямки інтеграції (міжнауковий синтез, методологічний синтез, соціально-проблемний синтез), які створили теоретико-методологічні передумови інтеграції в освіті [4]. Інтеграція як явище міжнаукового масштабу має свою еволюцію, історію розвитку, накопичений науковий досвід 80-х і 90-х років, коли поняття «міжнаукових зв'язків» поступилося місцем поняттю «інтеграція» і набуло значення міждисциплінарного терміна, що відображає загальнонаукову закономірність втілення в цілому ряді інтеграційно-педагогічних концепцій, аналіз яких дав можливість для інтеграції ідей в освітньому просторі за такими напрямками:

- освіта як форма відзеркалення інтеграційних тенденцій розвитку науки і культури в цілому, єдиної картини світу, яка стає основою світогляду людини [3];
- освіта як галузь людської діяльності, предметом якої є професійно-особове ставлення людини у системі професійної освіти [11].

Аналіз літературних джерел [1,5,9,13,15,24] переконливо доводить, що початковою онтологічною основою інтегративного підходу є інтегративна за своєю природою навчальна діяльність майбутніх медичних працівників, а гносеологічною засадою, у нашому розумінні, є система валеологічних знань, яка включає інтеграцію знань, умінь, ціннісних орієнтацій досвіду здоров'язберігаючої діяльності. Відповідно філософсько-методологічну основу будемо розглядати як взаємозв'язок смисложиттєвих, ціннісно-цільових, а також соціально-антропологічних засад самореалізації майбутнього медика у професійно-лікарській діяльності. При цьому провідною психологічною основою підходу вважаємо багатовимірну природу людини, різноманіття її зв'язків зі світом, а педагогічною-системний характер освітнього процесу, єдність особистісно-професійного становлення студента-медика [25, 26, 31].

Суттю інтеграційного підходу до професійно-особистісного становлення майбутнього медичного працівника, за дослідженням вчених [12, 14, 16] є цілісність інтегративно організованого освітнього процесу в єдності його напрямків: міжнауочної, внутрішньо-науочної, міжособової, і внутрішньоособової інтеграції, що передбачає системний підхід до людини та її здоров'я, і за своєю природою є інтегральним (системним) та холистичним (цілісним).

Як бачимо, визначення цих напрямів інтегративного підходу детерміноване самим процесом професійно-особистісного становлення, який включає мотивацію, діяльність, спілкування і самопізнання студента. Механізм взаємодії цих напрямів, на наш погляд, забезпечить цілісність і ефективність процесу професійно-особового становлення майбутнього медичного працівника. Міжнаочна інтеграція медико-біологічних, гуманітарних, психолого-педагогічних і методичних навчальних дисциплін здійснюється на підставі ведучих системоутворюючих понять та ідей становлення людини в професії [17, 29, 33].

Сенс міжнаочної інтеграції, у нашому розумінні, полягає у орієнтації викладання у вищій школі на реалізацію стратегічної мети: формування у студентів інтегрального стилю валеологічного мислення і поведінки (особистісної і суспільної) для успішного вирішення комплексних професійно-валеологічних завдань.

Для досягнення цієї мети, на думку Ф.Нікуліної [9], кожна навчальна дисципліна виконує інтеграційне цільове завдання і забезпечує реальний внесок у формування готовності випускника до виконання професійних функцій. Підсумком інтеграції є уявлення студентів про цілісні результати свого професійно – особистого становлення, формування образу професіонала – медика. Прогнозованим результатом міжпредметної інтеграції загальнокультурних, психолого-педагогічних і спеціальних знань і способів діяльності є цілісне усвідомлення і розуміння сенсу навчальної діяльності та методологічна готовність до її здійснення, тобто уміння бачити її системність, визначати її цінності, імплементувати в практику професійної діяльності валеологічну складову.

Внутрішньоноаочна інтеграція продовжує міжнаочну і опирається на неї [18]. Вона ґрунтується на розумінні навчальної дисципліни як диференційованої та складової інтегрованої системи. Встановлення смислових, змістових, структурних і технологічних зв'язків між розділами і темами навчальної дисципліни, на наш погляд, дасть можливість організувати вивчення навчального матеріалу, як відкритої новим зв'язкам системи.

Аналіз літературних джерел [6, 11, 17, 20] засвідчує, що внутрішньоноаочна інтеграція навчальної дисципліни реалізується через блоково-модульну побудову її змісту на основі інтеграції теорії і практики тобто комплексу професійних знань. Це створює сприятливі умови для реалізації інтеграційного підходу у наочній дидактиці, що методологічно забезпечує формування інтеграційного професійного мислення фахівця [19, 23].

У сучасній системі медичної освіти міжпредметне інтегрування, міждисциплінарний, комплексний підхід є одним з найбільш перспективних [27, 28, 34]. Адже реформа сучасної медичної школи вимагає реалізації цієї ідеї в нових формах. Йдеться про нову організацію навчального процесу, при якій студенти-медики вивчають не окремі дисципліни, щоб вивчити й забути, а для отримання знань і навиків передбачених освітньо-кваліфікаційною характеристикою.

Одним із засобів, що використовуються для досягнення інтеграції в змісті та формах навчання, є міжпредметні зв'язки, які сприяють формуванню цілісних знань і умінь студентів [12]. Ще В.Вернадський зазначав, що «...ріст наукових знань ХХ століття швидко стирає межі між окремими науками. Вони дедалі більше спеціалізуються не за науками, а за конкретними проблемами. Це дає змогу, з одного боку, надзвичайно глибоко вивчати явище, а з другого – охоплювати його з усіх точок зору» [8]. Передбачення вченого виявилися справедливим, бо сучасні методи вдосконалення медичної освіти вимагають як диференціації, так і інтеграції навчально-виховного процесу. Аналіз науково-методичних джерел [2, 4, 7, 9, 13, 19] переконливо доводить, що змістовна інтеграція навчального процесу повинна ґрунтуватися на цілісному розумінні людини, її життєдіяльності, здоров'я та захворювань з урахуванням наслідків еволюції і сучасного розвитку під впливом біотичних, фізико-хімічних та екологічних чинників, спричинених антропогенними впливами.

У контексті піднятої проблеми сьогодні викликають інтерес дослідження [17], які засвідчують, що реалізація міжпредметної інтеграції дає позитивний результат у тісній єдності з іншими активними методами навчання та виховання і міцно пов'язана з методологічними поглядами на проблему синтезу й аналізу наукового знання як конкретного вираження диференціації наук.

Аналіз та осмислення наукових досліджень [С.Білевич, 2002; С.Гончаренко 1994; В.Гломозда, 1991; Т.Ковех, 1997; О.Маринівська, 2002 та ін.], переконливо доводить, що інтегративна технологія ґрунтується на принципах інтегративної, особистісно-зорієнтованої освіти, які у контексті розгляду нашої проблеми реалізуються за таких умов:

- психолого-педагогічного проектування міжпредметної інтегральної взаємодії викладача і студента (В.Гломозда, 1991);
 - наскрізного зв'язку однотипних навчальних тем медико-біологічних дисциплін і фізичного виховання (В.Ільченко, 2005);
 - орієнтації інтегрованого змісту навчального процесу на особистість (А.С.Гончаренко, Ю. Мальований, 1994);
 - формування цілісних валеологічних знань та практичних умінь щодо здоров'язберігаючої діяльності, ведення ЗСЖ (Н.О.Земська, 2011);
 - розвиток особистісного валеологічного потенціалу студента на засадах міжпредметної інтеграції (Г.Л.Апанасенко, Л.А.Попова, А.В.Магльований 2011).
- При цьому, беручи до уваги загально дидактичні принципи, ми виділили наступні, які, на наш погляд, є найбільш значимими в умовах формування валеологічних компетенцій на інтегративних засадах і будуть апробовані у наших дисертаційних дослідженнях:
- міжпредметної інтеграції медико-біологічних знань, умінь, навичок, а також норм цінностей рухової активності, що забезпечують добру змістову базу валеологічної підготовки студентів-медиків;

- системності, що забезпечує безперервність у формуванні валеологічного світогляду майбутніх медичних працівників засобами фізичного виховання;
- фундаменталізації і методологізації фізичного виховання студентів-медиків у контексті формування валеологічних компетенцій;
- реалізації особистісно-зорієнтованого навчального процесу на засадах ціннісно-мотиваційного підходу до розвитку особистості студентів в умовах міжпредметної інтеграції та міжособистісного спілкування і самореалізації, як студентів так і викладачів;
- адаптивності до навчального міжпредметно-інтегративного середовища;
- професійної спрямованості щодо використання валеологічних знань у професійній медичній діяльності.

Вище висвітлені принципи будуть використані під час формування валеологічних компетенцій студентів медичних коледжів в інтегративних умовах.

Висновки

Беручи до уваги вище сказане, вважаємо, що сьогодні назріла потреба розроблення нової технології підготовки майбутніх фахівців на засадах міжпредметної інтеграції. Сподіваємось, що це дасть можливість підготувати майбутнього медичного працівника з якісно новим рівнем мислення, здатного оцінити стан здоров'я пацієнта, інтегруючи результати анатомічних, фізіологічних, еколого-валеологічних, біохімічних, клінічних даних. Такий підхід повною мірою відповідає давньому постулату медицини «Лікувати не хворобу, а хворого; усувати не наслідки, а причину».

Піднята проблема знайде своє логічне продовження у подальших дисертаційних дослідженнях на тему «Формування валеологічних компетенцій засобами фізичного виховання в умовах міжпредметної інтеграції студентів медичних коледжів».

Література:

1. Апанасенко Г.Л. Медицинская валеология. \ Г.Л. Апанасенко, Л.М. Попова – К.: Здоров'я, 1998 – 242 с.
2. Апанасенко Г.Л. Санология (медичні аспекти валеології): підручник для лікарів слухачів закладів (факультетів) післядипломної освіти / Г.Л.Апанасенко, Л.А.Попова, А.В.Магльований. – Львів, ПП «Кварт», 2011. – 303 с.
3. Арцишевська М. Суспільствознавча картина світу як теоретична основа інтеграції змісту шкільної освіти / Арцишевська М. // Шлях освіти.-2000.-№ 3.- С.6-20.
4. Білевич С. Інтеграція та диференціація як закономірності розвитку сучасних освітніх систем / Світлана Білевич // Імідж сучасного педагога.-2002.-№ 2.- С. 30-33.
5. Бобиенко О.М. Ключевые компетенции личности как образовательный результат системы профессионального образования: Дис. к. пед. н. / О.М. Бобиенко / Казанский гос. технол. университет. – Казань. 2005. – 186 с.
6. Бондар С. Компетентність особистості- інтегрований компонент навчальних досягнень учнів / С. Бондар // Біологія і хімія в школі.- 2003.- № 2. – С. 8-9.
7. Введенский В.М. Моделирование профессиональной компетентности педагога / В.М.Введенский //Педагогика.-2003.-№10.-С. 51-55.
8. Вернадский В.Н. Размышления натуралиста. Научная мысль как планетарное явление /В.Н.Вернадский.-М.: Наука, 1997.-271 с.
9. Воронін Д.Є. Здоров'язберігаюча компетентність студента в соціально педагогічному аспекті / Д.Є. Воронін // Мат. конф. – Харків, 2006. –С. 25-28.
10. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.
11. Гончаренко С., Мальований Ю. Інтегроване навчання: за і проти // Освіта.-1994. -16 лютого.-С.2-3.
12. Гломозда В. Вивчення тем інтегрованого характеру як спосіб здійснення міжпредметних зв'язків //Педагогіка: Респ.наук.-метод зб.-К., 1991.-ВИП.30-С.17-21.
13. Грибан В.Г. Валеология: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 256 с.
14. Гузик Н. Десять ключових компетентностей, які обслуговують особистість та її природний талант: реалізація в умовах шкільного навчання: науково-методичний посібник / Наталія Гузик. – К., 2006.-148с.
15. Земська Н.О. Особистісна компетентність студентів до здорового способу життя: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. наук фіз.вих і спорту: спец. 24.00.02. «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення» / Н.О.Земська.- Івано-Франківськ, 2012. – 20 с.
16. Лльченко В.Р. Концептуальні основи формування інтегрованих природознавчих курсів у старшій школі / В.Р.Лльченко, К.Ж.Гуз, В.С.Коваленко // Імідж сучасного педагога.-2005.-№9-10.- С.24-27.
17. Ковес Т. Інтегроване навчання: проблеми, пошуки, відкриття // Зарубіжна література.-1997.-№ 18.- С.6.

References:

1. Apanasenko G.L., Popova L.M. *Medicinskaia valeologiia* [Medical valeology], Kiev, Health, 1998, 242 P.
2. Apanasenko G.L., Popova L.A, Magl'ovaniy A.V. *Sanologiia* [Sanology], Lviv, PP Kwart, 2011, 303 p.
3. Arcishevs'ka M. *Shliakh osviti* [Way of education], 2000, vol.3, pp. 6-20.
4. Bilevich S. *Imidzh suchasnogo pedagoga* [The image of the modern educator], 2002, vol.2, pp. 30-33.
5. Bobienko O.M. *Kliuchevye kompetencii lichnosti kak obrazovatel'nyj rezul'tat sistemy professional'nogo obrazovaniia* [Key competencies of the individual as a result of the educational system of vocational education], Dokt. Diss., Kazan, 2005, 186 p.
6. Bondar S. *Biologiia i khimiia v shkoli* [Biology and chemistry at school], 2003, vol.2, pp. 8-9.
7. Vvedenskij V.M. *Pedagogika* [Pedagogy], 2003, vol.10, pp. 51-55.
8. Vernadskij V.N. *Razmyshlentiia naturalista* [Reflections of a naturalist], Moscow, Science, 1997, 271 p.
9. Voronin D.Ie. *Zdorov'iazberigaiucha kompetentnist' studenta v social'no pedagogichnomu aspekti* [Health-student competence in the social pedagogical aspect], Kharkiv, 2006, pp. 25-28.
10. Goncharenko S.U. *Ukrayins'kij pedagogichnij slovnik* [Ukrainian pedagogical dictionary], Kiev, Lybed, 1997, 376 p.
11. Goncharenko S., Mal'ovaniy Iu. *Osvita* [Education], 1994, vol.2, pp. 2-3.
12. Glomozda V. *Pedagogika* [Pedagogy], 1991, vol.30, pp. 17-21.
13. Griban V.G. *Valeologiia* [Valeology], Kiev, Center of the educational, 2005, 256 p.
14. Guzik N. *Desiat' kliuchovikh kompetentnostej, iaki obslugovuiut' osobistist' ta yivi prirodniy talant* [Ten key competencies that serve the individual and his natural talent], Kiev, 2006, 148 p.
15. Zems'ka N.O. *Osobistisna kompetentnist' studentiv do zdorovogo sposobu zhittia* [Transformational competence of students to a healthy lifestyle], Ivano-Frankivsk, 2012, 20 p.
16. Il'chenko V.R., Guz K.Zh., Kovalenko V.S. *Imidzh suchasnogo pedagoga* [The image of the modern educator], 2005, vol.9-10, pp. 24-27.
17. Koviekh T. *Zarubizhna literatura* [Foreign literature], 1997, vol.18, p. 6.
18. Marinovs'ka O., Babijchuk G. *Modeliuvannia navchal'nikh zaniat' na integrovaniy osnovi* [Simulation training sessions on an integrated basis], Ivano-Frankivsk, 2002, 136 p.
19. Masiauskene O.V., Muraviannikova Zh.G. *Valeologiia* [Valeology], Rostov on Don, Phoenix, 2011, 251 p.
20. Nikulina F. *Zavuch* [Head teacher], 2000, vol.23-24, pp. 10-11.
21. Ovcharuk O. *Kompetentnist' iak kluch do onovlenniia zmistu osviti* [Competence as a key to educational content renewal]. *Strategiia reformuvannia osviti v Ukraini* [Reform strategy for education in Ukraine], Kiev, KIS, 2003, pp. 13-41.

18. Мариновська О., Бабійчук Г. Моделирование навчальных занятий на интегрированной основе / За ред. О.Мариновської.-Івано-Франківськ,2002.-136с.
19. Масияускене О.В., Муравянникова Ж.Г. Валеология: уч.пособие / О.В.Масияускене, Ж.Г.Муравянникова. – Изд.-2-е, стер.-Ростов н/д: Феникс, 2011.-251с.- (Медицина).
20. Нікуліна Ф. Інтегральна технологія: основні ідеї та структура // Завуч.-2000.- №23-24.-С. 10-11.
21. Овчарук О. Компетентність як ключ до оновлення змісту освіти /Оксана Овчарук // Стратегія реформування освіти в Україні: рекомендації з освітньої політики.-К.: «К.І.С.», 2003. – С. 13-41.
22. Родигіна І. Діяльнісний підхід до формування базових компетентностей учнів // Зміст, форми і методи навчання.- 2005. -№ 1 С. 34-36.
23. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя в умовах вищого навчального закладу. Навчальний посібник / Під загальною редакцією С.І.Якименко.-К.: Видавничий дім «Слово», 2011.- 464с.
24. Хуторский А. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования // Народное образование.-2003.-№ 2.- С. 58-64.
25. Gentry D.W. Anger management and work stress: health and unhealthy styles. Behavioral medicine: Work, stress and health. Ed. by: D.W.Gentry, H.Benson, C.J. de Wolff. Dordrecht. Martinus Nijhoff Publ, 1985. – P. 205-217.
26. Laitakare J., Milunpalo S., Vuori I. Perception of the Effectiveness of client patient health education by primary health care workers in Finland 2 and European conference on effectiveness of Health Promotiorr and Health Education. – Athens, Greece, 1992. – P. 14-18.
27. Ottawa Charter for Health Promotion. First International Conference on Health Promotion. Canada, 17-21 November. – Ottawa, 1986. – 843 p.
28. Pinet G. Health challenges of the 21 st century: a legislative approach to health determinants, Pinet G. Health legislation at the dawn of the XXIst century. International Digest of Health Legislation – 1998. – Vol.49,№, special issue. – P. 137-138.
29. Poppel K. Analysing Community Work: its Theory and Praxice Buckingham, Open University Press, 1995. – 200 p.
30. Rodriguez F.A. Physical activity Level and Health. Book of Abstracts. Second Annual Congress of the European College of Sport Science. August 20-23, 1997. – Vol. 1. – Copenhagen, Denmark, 1997. – P. 66-68.
31. Sobel D.S. Rethinking medicine: Improving health outcomes with cost-effective psychosocial interventions. Psychosomatic Medicine. – 1995. – №57. –P. 234-244.
32. Vuori I. Exercise and physical Health: Musculoskeletal health and functional capabilities. Research Quarterly for Exercise and Sport, 1995.- V.66.- P.276-285.
33. Wingerd D.L., Berkman L.F., Brand R.J. A multivariate analysis of health-related practices: A nine-year mortality follow-up the Alameda Country Study. Psychosocial processes and health.- Cambridge: Cambridge university press, 1994. – P. 273-347.
34. World Health Organization. The World Health Report, 1995:Bringing the Gaps. – Geneva: WHO, 1995. – P.12.
22. Rodigina I. *Zmist, formi i metodi navchannia* [Content, forms and methods of teaching], 2005, vol.1, pp. 34-36.
23. Iakimenko S.I. *Formuvannia profesijnoyi kompetentnosti majbutn'ogo vchitelja v umovakh vishchogo navchal'nogo zakladu* [Formation of professional competence of future teachers in higher education], Kiev, Word, 2011, 464 p.
24. Khutorskij A. *Narodnoe obrazovanie* [Popular education], 2003, vol.2, pp. 58-64.
25. Gentry D.W. Anger management and work stress: health and unhealthy styles. *Behavioral medicine: Work, stress and health*. Ed. by: D.W.Gentry, H.Benson, C.J. de Wolff. Dordrecht. Martinus Nijhoff Publ, 1985, pp. 205-217.
26. Laitakare J., Milunpalo S., Vuori I. *Perception of the Effectiveness of client patient health education by primary health care workers in Finland 2 and European conference on effectiveness of Health Promotiorr and Health Education*. Athens, Greece, 1992, pp. 14-18.
27. Ottawa Charter for Health Promotion. *First International Conference on Health Promotion*. Canada, 17-21 November. Ottawa, 1986, 843 p.
28. Pinet G. Health challenges of the 21 st century: a legislative approach to health determinants, Pinet G. Health legislation at the dawn of the XXIst century. *International Digest of Health Legislation* 1998, vol.49, pp. 137-138.
29. Poppel K. *Analysing Community Work: its Theory and Praxice*. Buckingham, Open University Press, 1995, 200 p.
30. Rodriguez F.A. Physical activity Level and Health. Book of Abstracts. *Second Annual Congress of the European College of Sport Science*. August 20-23, 1997. – Vol. 1. – Copenhagen, Denmark, 1997. – P. 66-68.
31. Sobel D.S. Rethinking medicine: Improving health outcomes with cost-effective psychosocial interventions. *Psychosomatic Medicine*. 1995, vol.57, pp. 234-244.
32. Vuori I. Exercise and physical Health: Musculoskeletal health and functional capabilities. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 1995, vol.66, pp. 276-285.
33. Wingerd D.L., Berkman L.F., Brand R.J. A multivariate analysis of health-related practices: A nine-year mortality follow-up the Alameda Country Study. *Psychosocial processes and health*. Cambridge: Cambridge university press, 1994, pp. 273-347.
34. World Health Organization. *The World Health Report, 1995 :Bringing the Gaps*. Geneva, WHO, 1995, p. 12.

Інформація об авторах:

Остафійчук Ярослав Федорович: javir55@mail.ru; Івано-Франківський національний медичинський університет; ул.Галицька 2, г. Івано-Франківськ, 76000, Україна.

Презлія Анна Васильевна: bogomdan_21@mail.ru; Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника; ул. Т.Шевченко, 44 а, г. Івано-Франківськ, 76018, Україна

Мицкан Богдан Михайлович: bogomdan_21@mail.ru; Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника; ул. Т.Шевченко, 44 а, г. Івано-Франківськ, 76018, Україна

Цитуруйте эту статью как: Остафійчук Я.Ф., Презлія Г.В., Мицкан Б.М. Інтеграційний підхід в становленні валеологічних компетенцій студентів – медиків // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2013. – № 11 – С. 62-66. doi:10.6084/m9.figshare.817927

Elektronная versiya etoy statyi yavlyetsya polnoy i mozet byt' naydena na saite: <http://www.sportpedagogy.org.ua/html/arhive.html>

Etto statya Otkrytogo Dostupa raspromstnyetsya pod terminami Creative Commons Attribution License, kotorya razreshayet neogranichennoe ispol'zovanie, raspromstnyeniye i kopirovaniye lyubymy sredstvami, obespetschivayushimi dolzhnoye tsitirovaniye etoy original'noy statyi (<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/deed.ru>).

Дата поступления в редакцию: 21.09.2013 г.
Опубликовано: 05.11.2013 г.

Information about the authors:

Ostafijchuk Y.F.: javir55@mail.ru; Ivano-Frankivsk National Medical University; Galitcka, 2, Ivano-Frankivsk, 76000, Ukraine

Prezliata A.W.: bogomdan_21@mail.ru; Prikarpatskiy National University; T.Shevchenko str., 44-a, Ivano-Francovsk, 76018, Ukraine

Mytskan B.M.: bogomdan_21@mail.ru; Prikarpatskiy National University; T.Shevchenko str., 44-a, Ivano-Francovsk, 76018, Ukraine

Cite this article as: Ostafijchuk Y.F., Prezliata A.W., Mytskan B.M. Integrated approach in the development of competencies valeological students – medical doctor. *Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports*, 2013, vol.11, pp. 62-66. doi:10.6084/m9.figshare.817927

The electronic version of this article is the complete one and can be found online at: <http://www.sportpedagogy.org.ua/html/arhive-e.html>

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited (<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/deed.en>).

Received: 21.09.2013
Published: 05.11.2013